

Copertă: Ovidiu Muraru

Tehnoredactare: Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

Corectură: Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Lectură: Pr. Cătălin Pălimaru

Coperta IV: Casa Memorială Justinian Chira - Plopiș, jud. Maramureș

Textele au fost preluate, parțial, din numărul de pe luna mai 2021 al revistei *Tabor*.

© 2021 Editura **Renașterea**

Piața Avram Iancu, nr. 18

RO - 400117, Cluj-Napoca

Tel/fax: 0264-599649

E-mail: editura_renasterea@yahoo.com

www.renasterea-cluj.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Arhiepiscopul Justinian Chira la centenar / vol. îngrij.

de pr. Iustin Tira - vicar eparhial și arhim. dr. Macarie Motogna; tipărită cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Andrei Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului, și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului. - Cluj-Napoca : Renașterea ; Baia Mare : Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmărilor, 2021

ISBN 978-606-607-360-8

ISBN 978-606-8990-10-1

I. Tira, Iustin (ed.)

II. Motogna, Macarie arhimandrit (ed.)

2

929

Arhiepiscopul Justinian Chira la Centenar

Tipărită cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte

Andrei

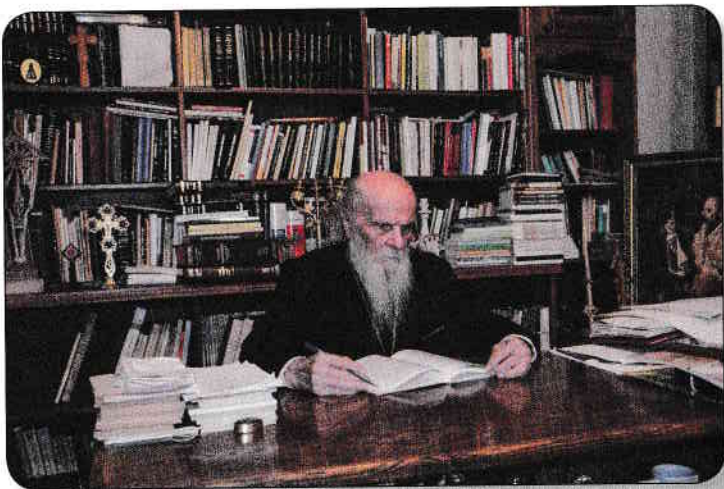
Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului,
și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Volum îngrijit de Pr. Iustin Tira - vicar eparhial și
Arhim. dr. Macarie Motogna

Editura **Renașterea**
Editura Episcopiei Ortodoxe Române
a Maramureșului și Sătmărilor
2021



*Catedrala Sfânta Treime, Baia Mare la Nașterea Domnului,
25 decembrie 2012*



În biroul său de la Centrul Eparhial din Baia Mare, 2014

CUPRINS

Arhim. Macarie Motogna, <i>Notă asupra ediției</i>	5
† Andrei Andreicuț, <i>Părintele duhovnicesc al unui finut</i>	9
† Iustin Hodea, <i>Arhiepiscopul Justinian 1921- 2021 Secolul unui ierarh – Un ierarh pentru un secol</i>	23
† Timotei Sătmăreanu, <i>Arhiepiscopul Justinian – arhiereul lui Hristos și părinte duhovnicesc al Maramureșului și Sătmăruului</i>	41
Pr. Ioan Chirilă, <i>Un secol desprins de pe aripile vulturului: Arhiepiscopul Justinian Chira – flacăra vâlvâietoare a Cuvântului-Iubire</i>	49
Pr. Ștefan Iloaie, <i>Bunătatea, cartea, lumina</i>	67
Arhim. Macarie Motogna, <i>Arhiepiscopul Justinian, Părintele spiritual și înnoitorul Rohiei</i>	75
Arhim. Melchisedec Velnic, <i>Arhiepiscopul Justinian, Părintele nostru din Maramureș</i>	119
Pr. Iustin Tira, <i>Arhiepiscopul Justinian Chira (1921-2016) – Vocația începutului –</i>	125
Pr. Simion Felecan, <i>Justinian Chira Maramureșanul – Omul deplin</i>	157
Pr. Ioan Morar, <i>Starețul și Arhiepiscopul Justinian ~ înger între oameni – om între îngeri ~</i>	171

Pr. Ioan Dâmbu, <i>(Arhi)Episcopul Justinian Chira Maramureșanul – așa cum l-am cunoscut –</i>	187
Pr. Ioan Pinte, <i>Părintele Justinian (printre amintiri)</i>	207
Pr. Ioan Pop, <i>O viață de om și slujitor al Bisericii</i>	233
Pr. Mihai Tira, <i>Un Om al lui Dumnezeu a viețuit printre noi</i>	245
Pr. Georgică Cira, <i>Convorbiri cu Arhiepiscopul Justinian Chira – două interviuri inedite</i>	269
Călin Emilian Cira, <i>Episcopul Justinian Chira Maramureșanul – primele slujiri arhieresti (15-16 septembrie 1973, Rebra, Parva)</i>	293
Călin Emilian Cira, <i>„Întotdeauna la Proskomidie pun o părticică pentru sufletul și pentru odihna veșnică a vrednicului ierarh Justinian Chira Maramureșanul”. Interviu cu Protopopul Simion Creța</i>	317
Arhim. Macarie Motogna, <i>Centenarul Justinian Arhiepiscopul (1921-2021)</i>	331
File de album	345

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

*A*nul 2021 este Anul Centenar al mai multor personalități eclesiastice, de veșnică amintire: Mitropolitul Bartolomeu Anania, Arhiepiscopul Justinian Chira, Episcopul Emilian Birdaș, Arhimandritul Mina Dobzeu, dar și al Regelui Mihai I al României, acum împlinindu-se 100 de ani de la nașterea lor. Cu toate aceste figuri luminoase ale Bisericii și ale Țării, vrednicul de pomenire Justinian Arhiepiscopul a avut legături frățești, spirituale, de comunicare și de comuniune. Cu multă bucurie și cu fața-i strălucind, de multe ori, acesta spunea: *sunt născut dintr-un an cu Regele Mihai*, cu care de altfel s-a și întâlnit de mai multe ori.

Așadar, în anul 2021 se împlinesc o sută de ani de la nașterea Arhiepiscopului Justinian și cinci ani de la mutarea sa în veșnicie. Cu ocazia Centenarului Justinian Arhiepiscopul, Episcopia Ortodoxă Română

a Maramureșului și Sătmăruului a organizat mai multe evenimente comemorative care sunt descrise în finalul acestui volum.

Revista *Tabor* a Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului a dedicat numărul din luna mai a anului 2021 personalității Arhiepiscopului Justinian. Au evocat viața și activitatea vrednicului de pomenire arhipăstor: Arhiepiscopul și Mitropolitul Andrei, Episcopul Iustin, preoții: Ioan Chirilă, Ștefan Iloaie, Macarie Motogna, Iustin Tira, Ioan Dâmbu și Mihai Tira, ucenici și apropiați ai celui comemorat.

În volumul de față dedicat Arhiepiscopului Justinian Chira sunt publicate un număr de 15 texte de evocare semnate de ierarhi, preoți și monahi, ucenici ai Arhiepiscopului Justinian, în care este arătată relația pe care Părintele Justinian a avut-o cu ucenicii, preoții, monahii și credincioșii. De asemenea sunt cuprinse și două interviuri: unul al preotului Georgică Cira cu ierarhul Justinian, celălalt al istoricului Călin Emilian Cira cu protopopul Simion Creța, despre cel

comemorat. Volumul reia textele publicate în revista *Tabor* nr. 5/2021 iar alături de autorii enumerați au mai scris: Arhiepiscopul vicar Timotei Sătmăreanul, Arhim. Melchisedec Velnic, preoții: Simion Felecan, Ioan Morar, Ioan Pinte, Ioan Pop și istoricul Călin Emilian Cira. Volumul *Justinian Arhiepiscopul la Centenar* se încheie cu un grupaj fotografic care arată viața în imagini a ierarhului maramureșean. Fotografiele au fost puse la dispoziție de către preotul Mihai Tira, președintele executiv al Fundației *Justinian Arhiepiscopul*.

Volumul de față este un mic prinos de recunoștință prin care omagiem personalitatea blândă și smerită, iubitoare, jertfelnică și mărturisitoare a Părintelui nostru Justinian Arhiepiscopul, este editat, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit ANDREI, de către Editura Renașterea a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăruului și îngrijit de către subsemnatul și părintele Iustin Tira.

Mulțumire și recunoștință tuturor celor care au scris, precum și celor care s-au ostenit cu tehnoredactarea, corectura și lectura cărți.

Arhim. Macarie Motogna

PĂRINTELE DUHOVNICESC AL UNUI ȚINUT

† Andrei Andreicuț*

*P*e 28 mai se împlinește un secol de la nașterea Înaltpreasfințitului Arhiepiscop Justinian Chira. Omul acesta harismatic și-a împlinit viața cu cea a preoților și credincioșilor lui.

Eram încă copil pe când el era stareț la Rohia. Nici nu știam că există și alți stareți. Cei ce aveau nedumeriri și necazuri se duceau la „starețul” de la Rohia și acela, fiind omul lui Dumnezeu, le ajuta să și le rezolve.

Desigur, lucrul acesta se întâmpla cu oamenii sinceri în căutările lor. Căci, ne spune Sfântul Simeon Noul Teolog: „nimeni nu s-a făcut vreodată bun fără voia lui. Nici se va face necredinciosul credincios fără voie. Nici nu-și va schimba cel rău fără voie cugetarea lui, ca să se facă cu totul nou”¹.

* Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului.



Arhiepiscopul Justinian Chira (1921-2016)

Mergea pe linia marilor lui înaintași, pe bună dreptate subliniind rolul preoțimii în istoria noastră, mai ales a transilvănenilor: „Secole îndelungate, când noi, românii transilvăneni, nu aveam nici voievozi, nici dascăli, nici nobili, el, preotul Bisericii lui Hristos, ne-a fost de toate: și îndrumător, și părinte, și învățător, și mângâietor. El niciodată nu ne-a părăsit. S-a născut dintre noi, a crescut și a trăit cu noi. A gustat împreună cu noi bucuriile și necazurile”².

Toți intuim că avem de a face cu omul lui Dumnezeu, cu un părinte care are îndrăzneală să mijlocească pentru noi, cu un îndrumător duhovnicesc care ne limpezea nedumeririle. Nevinovăția „copilărească” pe care i-o conferea viața de rugăciune ne fascina pe toți. Din mulțimea fiilor duhovnicești nu-l putem uita pe Ioan Alexandru care, datorită talentului

¹ Cf. PR. ACAD. DR. DUMITRU STĂNILOAE, *Studii de teologie dogmatică ortodoxă*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1991, p. 610.

² JUSTINIAN CHIRA MARAMUREȘANUL, *Episcop-vicar, Viața Maicii Domnului*, Cluj-Napoca, 1986, p. 94.

literar, putea exprima acest lucru. Iată ce-i scria el Înaltpreasfințitului Justinian: „Ce iubesc eu în Dumneavoastră este o copilărie limpede, rămasă neatinsă și fermecătoare, rară la oamenii mai în vârstă. De aceea, poate ne și dorim – nu noi – ci copiii din noi să se unească unul de altul”³.

Pentru mine personal, când am devenit mai mare, era o desfătare și un eveniment ca la Sfântă Măria Mare să merg în pelerinaj la Rohia. Acolo eram sigur că părinții chemați de Dumnezeu pentru o misiune aparte sunt rânduți „să se roage-n mănăstire, / Pentru-a lumii mântuire”⁴.

La un hram, printre alte multe lucruri duhovnicești, l-a spus și pe acesta: „când Domnul va reveni și toți morții vor învia, fiecare vom auzi sunând clopotele din satul nostru”. Am fost de față, printre miile de pelerini, la hramul din 1973, când starețul Justinian Chira fusese deja ales Episcop vicar

pentru Cluj. A fost o jale de înmormântare. Părintele vicar Onisie Moraru i-a mângâiat pe credincioși, spunându-le că și în calitate de episcop, tot al lor rămâne.

Cât a împlinit Episcopul Justinian Chira misiunea de Episcop vicar la Cluj, a fost o binecuvântare pentru mulți; în mod special pentru tinerii teologi, dar nu numai. Eu încă nu eram teolog, ci tânăr inginer care aveam nevoie de sprijin duhovnicesc. Și sprijinul l-am găsit la Vlădicul tinereților mele. Era minunată convorbirea cu Episcopul Justinian. Ieșei din cabinetul lui cu sufletul plin de bucurie.

Mai apoi am făcut teologia și am ajuns preot la Turda-Fabrici. N-au lipsit, pe lângă multele bucurii, șicanele și încercările. Ori de câte ori, însă, ieșeam din cabinetul Episcopului Justinian, eram întărit și mângâiat. În urma lucrărilor pe care le-am făcut la biserica noastră, a venit și-a sfințit-o.

În februarie 1990, când a rânduit Dumnezeu să ajung episcop, a fost unul din ierarhii hirotonisitori și m-am bucurat de aceasta. Dimpreună cu Mitropolitul Antonie,

³ JUSTINIAN CHIRA, Scrisori, Baia-Mare, 2001, p. 20.

⁴ Cântec de procesiune.

Arhiepiscopul Timotei al Aradului și cu Episcopul Ioan al Oradiei, mi-au transmis dumnezeiescul har.

M-am bucurat atunci și după aceea. Pentru că aveam nevoie de sfaturi, de experiența duhovnicească a Înaltpreasfinției Sale. Când tatăl meu a trecut la Domnul, a oficiat prohodul și ne-a îmbărbătat cu un cuvânt întăritor.

M-am bucurat, apoi, că Dumnezeu l-a rânduit să reorganizeze și să conducă, începând cu 1990, episcopia plaiurilor mele natale. A fost muncă și dăruire. Pe bună dreptate scrie Tudor Arghezi: „Altarul ca să fie și pietrele să ție,/ Cer inima și viața zidite-n temelie”⁵.

N-a fost ușoară munca ce s-a concretizat, pe lângă organizarea Centrului Eparhial, în ridicarea multor biserici și mănăstiri. Două lucrări sunt de referință, și ele au luat avânt după ce Înaltpreasfințitului Justinian i s-a alăturat Preasfințitul Justin: măreață Catedrală din Baia-Mare și centrul monastic de la Rohia.

⁵ TUDOR ARGHEZI, Poetului necunoscut.

Vlădica Justinian a fost un veritabil „voievod” al Maramureșului venit din alte vremuri, grele, dar frumoase, și un reprezentant al unei lumi inefabile. S-a mutat la Domnul pe 30 octombrie 2016, fiind regretat de către noi, toți cei ce l-am iubit și l-am admirat.

Știu că și Vlădica Justinian s-a despărțit cu greu de noi. Îmi permit să-l citez: „Îmi imaginez ce greu o să-mi fie, după ce voi muri. Am să mă cert în fiecare zi cu Dumnezeu pentru sufletul fiecăruia dintre voi. Am să mă cert cu El și n-am să-L las să vă arunce în iad. Am să-I spun: ... pe acesta nu, că îl cunosc, a făcut și lucruri bune; nici pe acesta... Și toată ziua am să mi-o petrec luptându-mă să nu vă las focului iadului”⁶.

În confruntarea cu viața, la el au apelat mulți din cei răniți pe cale. Le dădea tuturor sfatul cel bun: „Nu avem voie să fim nepăsători, trebuie să ne doară profund greutatea oamenilor de astăzi. Greutatea oamenilor de astăzi vine din lipsa totală de înțelepciune. Pentru că

⁶ PR. BATIN ȘTEFAN, Mărgăritare din visteria unui mare duhovnic: Justinian, Episcopul Maramureșului și Sătmăruului, Alba Iulia, 2009, p. 1.